

Nr 173.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående användande av allmänna besparingar å riksstatens femte huvudtitel till inköp av två tomtdelar i Karlskrona m. m.; given Stockholms slott den 4 april 1917.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att av femte huvudtitelns allmänna besparingar må användas:	
till inköp av två tomtdelar i Karlskrona	kronor 8,000: —
till uppförande av en tillbyggnad till exercishuset vid flottans station i Stockholm för beredande av lokal för undervisning i torpedlära	» 6,850: —
eller för nämnda särskilda ändamål sammanlagt	kronor 14,850: —

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Hans Ericson.

*Utdrag av protokollet över sjöförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 4 april 1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LINDMAN,
Statsråden: VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÅRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Departementschefen, statsrådet Hans Ericson, anförde härefter följande.

Angående
inköp av två
tomtdelar i
Karlskrona.

I skrivelse till marinförvaltningen den 15 sistlidna februari har stationsbefälhavaren vid flottans station i Karlskrona hemställt, att ämbetsverket måtte föranstalta därom, att två särskilda, å en av stadsingenjören i Karlskrona Hj. Thedenius den 16 oktober 1908 upprättad karta angivna delar av tomterna nr 10 och 11 i 8:de kvarteret, Sparre, i Karlskrona finge för kronans räkning inköpas för en köpeskilling av 8,000 kronor. Ifrågavarande tomtdelar, vilka bilda en sammanhängande ägofigur, gränsande i norr till Östra Prinsgatan och i söder till i kronans ägo redan befintlig del av tomten nr 11, innehålla enligt nämnda karta en sammanlagd areal av 592,26 kvadratmeter, varav delen av tomten

nr 10 upptager 168,37 kvadratmeter och delen av tomten nr 11 423,89 kvadratmeter.

Med överlämnande av berörda karta jämte tillhörande protokoll och beskrivning, ett med ägaren av ifrågavarande tomtdelar J. Sahlström uppgjort preliminärt köpekontrakt samt övriga till ärendet hörande handlingar, har marinförvaltningen i skrivelse den 22 sistlidna februari meddelat, att berörda tomtdelar, vilka icke vore bebyggda, vore belägna invid den norr om Östra Prinsgatan liggande sjömansgårdens kaserntomt, samt att genom kronans försorg kaj numera anlagts vid Östra Fjärden mellan Östra Prinsgatan och Kungsbron omedelbart utmed de till inköp ifrågasatta tomtdelarna. Ämbetsverket har vidare anfört, att ifrågavarande tomtdelar sålunda hade ett för kronan synnerligen fördelaktigt läge och vore särdeles lämpliga att användas såsom upplagsplats, varav stort behov förefunnnes. Genom den ständigt växande trafiken med kustflottan hade även platser för de stora upplag, som erfordrades, blivit allt svårare att anskaffa. Härtill komme ock, att kronan numera ägde ytterst ringa tillgång på byggnadstomter inom staden. Marinförvaltningen funne det alltså i hög grad önskvärt, att dessa tomtdelar förvärvades för kronans räkning, varvid kostnaderna lämpligen syntes kunna bestridas från femte huvudtitelns allmänna besparingar, vilka därtill lämnade tillgång.

På grund härav har ämbetsverket hemställt, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att omförmälda tomtdelar måtte få inköpas för kronans räkning för ett pris, ej överstigande 8,000 kronor, att utgå av femte huvudtitelns allmänna besparingar, samt att ämbetsverket måtte bemyndigas avsluta köpet i fråga. Tillika har marinförvaltningen föreslagit, att till poliskommissarien A. Mårtensson i Karlskrona, vilken såsom anmodad mellanhand uppgjort köpekontraktet beträffande ifrågavarande tomtdelar, måtte få utbetalas en ersättning härför av 50 kronor, vilket belopp jämväl borde bestridas av omförmälda besparingar.

Till en början torde jag få erinra, att den ifrågavarande delen av tomten nr 10, vilken tidigare befunnit sig i kronans ägo, efter medgivande av 1907 års riksdag utbytt mot den del av tomten nr 11, som är belägen omedelbart söder om de nu till inköp ifrågasatta tomtdelarna. Detta byte hade då ansetts vara för kronan fördelaktigt, emedan kronan i omedelbar anslutning till och söder om den i bytet ingående delen av tomten nr 11 ägde en synnerligen välbelägen och värderik hörntomt, vilken genom förvärvandet av nämnda tomtdel skulle erhålla avsevärt ökad areal, under det att omförmälda del av tomten nr 10 vore

Departements-
chefens
yttrande.

så smal och till arealen så obetydlig, att den ensamt för sig ej kunde bebyggas eller på annat sätt för kronans räkning lämpligen användas. Genom förvärvandet av ifrågavarande två tomtdelar kommer kronan att bli ägare till ett sammanhängande, rätt betydande tomtområde. Detta område skulle, sedan numera genom kronans försorg kaj blivit anlagd utmed nämnda tomtdelar mellan Östra Prinsgatan och Kungsbron, vid vilken tilläggsplats utrymmet är synnerligen knappt, bli till stort gagn vid embarkering och debarkering av personal, tillhörande besättningarna å flottans å Karlskrona redd liggande fartyg, samt såsom tillfällig upplagsplats för förnödenheter m. m., avsedda för flottans fartyg. Därest tomtdelarna framdeles icke skulle behöva tagas i anspråk för nämnda ändamål, bli de i allt fall för kronan värderika såsom en välbehövlig tillökning i den nuvarande alltför ringa tillgången på i kronans ägo befintliga byggnadstomter i Karlskrona.

Jag finner mig böra biträda ämbetsverkets framställning om ifrågavarande tomtdelars förvärvande åt kronan. Beträffande beloppet av den för desamma föreslagna köpeskillingen har jag icke något att erinra, då, enligt vad jag inhämtat, denna köpeskillning icke överstiger gängse pris å tomter av liknande beskaffenhet och med motsvarande belägenhet i Karlskrona. Köpeskillingen torde, på sätt av marinförvaltningen föreslagits, lämpligen kunna utgå av femte huvudtitelns allmänna besparingar, vilkas belopp för närvarande uppgår till omkring 25,000 kronor.

Det belopp av 50 kronor, som enligt ämbetsverkets hemställan skulle utgå till poliskommissarien Mårtensson såsom ersättning för bestyr med köpekontraktets uppgörande, torde däremot, liksom övriga med köpet förenade kostnader, böra bestridas av andra medel, vilka kunna vara för ämbetsverket tillgängliga.

Angående
tillbyggnad av
exercishuset
vid flottans
station i Stock-
holm för
beredande av
lokal för
undervisning
i torpedlära.

Genom nådigt brev den 27 maj 1910 har Kungl. Maj:t, med bifall till en av cheferna för sjökrigshögskolan och sjökrigsskolan gemensamt gjord framställning, anvisat ett belopp av 2,000 kronor för inredande å vinden till torpeddepartementets byggnad å flottans varv i Stockholm av en lärosal för undervisning i torpedlära. Inredningsarbetet har sedermera verkställts genom marinförvaltningens försorg.

I skrivelse till varvschefen vid flottans station i Stockholm den 10 maj 1916 har emellertid chefen för nämnda torpeddepartement hemställt, att varvschefen ville föranstalta därom, att omförmälda lärosal måtte få disponeras till ritkontor för torpeddepartementet; och har departementschefen till stöd för denna hemställan framhållit huvudsakligen följande.

På grund av den utvidgning av verksamheten vid torpeddepartementet, som under de senaste tre åren skett dels genom ökning av stationens torpedmateriel, dels genom tillverkning vid departementet av ett betydligt antal nya gniststationer med tillbehör såväl för fartygen som delvis för telegrafverket och dels genom förläggandet av flygvapnets hela materiel under torpeddepartementet, hade naturligen även ritarpersonalen vid departementet måst avsevärt ökas. Till följd härav kunde departementets ritkontor icke längre lämna tillräckligt utrymme för denna personal, och syntes sådant utrymme icke kunna lämpligen beredas på annat sätt än att förenämnda bredvid ritkontoret liggande, hittills till sjökrigshögskolan och sjökrigsskolan för undervisning i torpedlära upplåtna lokal i stället finge, jämte det nuvarande ritkontoret, avses till ritkontor för torpeddepartementet.

Berörda skrivelse har av varvschefen överlämnats till marinförvaltningen, därvid varvschefen hemställt att, då torpeddepartementet vore i oundgängligt behov av ökat utrymme, ämbetsverket ville föranstalta därom, att ifrågavarande undervisningslokal i torpeddepartementets byggnad måtte snarast möjligt återlämnas till varvet.

Över ifrågavarande framställning hava yttranden infordrats från chefen för sjökrigshögskolan och chefen för sjökrigsskolan.

Chefen för sjökrigshögskolan har därvid uttalat, bland annat, att han väl icke ansåge särskild lokal för undervisning i torpedlära vid högskolan vara oundgängligen erforderlig, men att, i händelse den nuvarande lokalen å torpeddepartementet ej längre finge disponeras, det vore önskvärt, att annan lokal kunde ställas till förfogande i stället för den hittills använda.

Chefen för sjökrigsskolan har anfört huvudsakligen att, därest av andra än med undervisningen i torpedlära sammanhängande skäl en flyttning från den för närvarande disponerade, för undervisningen väl lämpade lokalen ansåges erforderlig, annan fullt lämplig lokal måste inredas för denna undervisning samt att på grund av bristande utrymme något rum i sjökrigsskolans hus icke kunde avses för nämnda ändamål.

Sedermera har varvschefen till marinförvaltningen överlämnat en skrivelse från chefen för torpeddepartementet av den 13 september 1916, däri chefen för torpeddepartementet meddelat, att han — då chefen för sjökrigsskolan ansett sig kunna tillstyrka den föreliggande framställningen endast under den förutsättningen, att annan fullt lämplig lokal anordnades för sjökrigsskolans och sjökrigshögskolans behov, men någon sådan lokal för närvarande ej torde finnas — i samråd med chefen för byggnadsdepartementet uppgjort förslag till anordnande av dylik lokal genom

tillbyggnad av ett rum för undervisning i torpedlära invid exercisskolan å Skeppsholmen. Genom denna tillbyggnad, som vore avsedd att utföras å östra sidan av exercisskolan i vinkeln mellan det för undervisningen i radiotelegrafi avsedda rummet och påklädnadsrummet, skulle erhållas en fullt lämplig lokal för undervisning i torpedlära icke endast för eleverna i sjökrigsskolan och sjökrigshögskolan, utan även för eleverna i underofficers- och exercisskolorna samt de vid stationen förlagda torped- och undervattensbåtberedskaperna. Då härigenom alla för de skilda skolorna anskaffade ritningar, planscher och modeller av de olika torpedtypernas och torpedtubernas viktigare delar samt därutöver de torpedmaterielen tillhörande apparater, som kunde anses för undervisningen erforderliga, bleve sammanförda till en plats, skulle denna undervisningsmateriel lättare kunna hållas komplett och även på ett vida fördelaktigare sätt utnyttjas för undervisningen än vad under nuvarande förhållanden kunde ske.

I anledning av chefens för torpeddepartementet sålunda avgivna förslag till beredande av lämpligt rum för undervisning i torpedlära ej endast för eleverna i sjökrigsskolan och sjökrigshögskolan, utan även för eleverna i underofficers- och exercisskolorna samt de till stationen förlagda torped- och undervattensbåtberedskaperna har stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm, på anmodan av marinförvaltningen, den 4 november 1916 avgivit yttrande och därvid tillstyrkt det av chefen för torpeddepartementet gjorda förslaget att för ifrågavarande undervisning bereda lokal genom tillbyggnad på föreslaget sätt av exercishuset.

Sedan därefter chefen för sjökrigsskolan hos marinförvaltningen framställt vissa erinringar mot nyssnämnda förslag, anmodade marinförvaltningen stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm att, efter samråd med varvschefen vid nämnda station, chefen för sjökrigshögskolan och chefen för sjökrigsskolan, inkomma med av kostnadsberäkning åtföljt förnyat yttrande i ärendet. I anledning härav överlämnade stationsbefälhavaren, efter sammanträde med nyssnämnda myndigheter, med skrivelse den 1 sistlidna februari ett av varvets byggnadsdepartement uppgjort nytt förslag till tillbyggnad av exercishuset för beredande av undervisningslokal i torpedlära. Kostnaden för tillbyggnaden enligt detta förslag jämte därtill hörande, med alternativ 2 betecknade ritning har beräknats uppgå till omkring 6,850 kronor. Stationsbefälhavaren har i berörda skrivelse meddelat, att bemälda myndigheter icke haft något att erinra mot detta förslag, samt vidare — med förmälan, att stationen för närvarande icke torde vara i något synnerligt

behov av att för egen del disponera den till uppförande ifrågasatta tillbyggnaden och att dess behov av undervisningslokal i torpedlära torde bli fullt tillgodosett, när den underofficersskola, vartill 1911 års riksdag anvisat medel, bleve färdig — tillstyrkt, att tillbyggnaden måtte komma till utförande.

Med överlämnande av till ärendet hörande handlingar, har nu marinförvaltningen underställt detta ärende Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört följande.

Marinförvaltningen funne det vara i ärendet utrett, att den i torpeddepartementets byggnad för undervisning i torpedlära inredda lokalen numera måste, med hänsyn till den ökade omfattningen av arbetena å departementet, tagas i anspråk för departementets egna behov, men att jämväl behovet av lokal för undervisningen i torpedlära måste tillgodoses. För sådant ändamål syntes det i stationsbefälhavarens skrivelse den 1 sistlidna februari framlagda förslaget om tillbyggnad av exercishuset enligt den skrivelsen bifogade, med alternativ 2 betecknade ritningen lämpligen böra komma till utförande. Då emellertid anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, som redan förut vore hårt anlitat, icke kunde beräknas lämna tillgång till bestridande av kostnaden för ifrågavarande tillbyggnad, syntes kostnaden böra få utgå av femte huvudtitelns anslag till extra utgifter.

På grund av vad sålunda anförts har marinförvaltningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte för tillbyggnad, i huvudsaklig överensstämmelse med det av stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm med berörda skrivelse den 1 sistlidna februari överlämnade förslaget, av stationens exercishus för beredande av lokal för undervisning i torpedlära anvisa ett belopp av 6,850 kronor, att utgå av nyssnämnda anslag.

Av myndigheternas i ärendet förebragta utredning synes mig framgå, att den lokal å vinden till torpeddepartementets byggnad å flottans varv i Stockholm, som inretts till lärosal för undervisning i torpedlära vid sjökrigsskolan och sjökrigshögskolan, numera är behövlig för de ökade ritarbetena vid nämnda departement. Annan lämplig lokal för undervisningen i detta särdeles viktiga ämne vid nämnda skolor måste sålunda anskaffas, därest undervisningen ej skall bli lidande. På sätt chefen för sjökrigsskolan meddelat, finnes icke i sjökrigsskolans hus någon dylik lokal tillgänglig. Då erforderligt utrymme för ifrågavarande ändamål icke heller lärers annorstädes å stationen eller varvet lämpligen kunna beredas på annat sätt än genom nybyggnad, anser jag mig böra förorda marinförvaltningens förslag om uppförande för ändamålet

Departements-
chefens
yttrande.

av en tillbyggnad till exercisskolan å Skeppsholmen. Den sålunda ifrågasatta tillbyggnaden är i främsta rummet avsedd att komma till användning vid undervisningen i torpedlära av sjökrigsskolans och sjökrigshögskolans elever. Huruvida, såsom chefen för torpeddepartementet ifrågasatt, jämväl underofficers- och exercisskolorna samt de vid stationen förlagda torped- och undervattensbåtberedskaperna böra få tillgång till lokalen för undervisning uti ifrågavarande ämne, torde få bero på, huruvida ett verkligt behov därav kan anses föreligga och om en sådan anordning lämpligen låter sig förena med sjökrigsskolans och sjökrigshögskolans krav i förevarande hänseende.

Den beräknade kostnaden för tillbyggnadens utförande, 6,850 kronor, synes mig icke vara för högt tilltagen. Marinförvaltningen har föreslagit, att denna kostnad skulle bestridas av anslaget till extra utgifter. Det synes mig emellertid lämpligare, att femte huvudtitelns allmänna besparingar för ändamålet anlitas.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av femte huvudtitelns allmänna besparingar må användas:	
till inköp av två tomtdelar i Karlskrona	kronor 8,000: —
till uppförande av en tillbyggnad till exercishuset vid	
flottans station i Stockholm för beredande av	
lokal för undervisning i torpedlära	» 6,850: —
eller för nämnda särskilda ändamål sammanlagt	kronor 14,850: —

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition till riksdagen avlåtas av den lydelse, en vid detta protokoll fogad bilaga utvisar.

Ur protokollet:

W. G. Stiernstedt.